

ETELÄ-POHJANMAA

ALUEPROFIILI

Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2018–2021 Uudistuvan elinkeinoelämän kehittämisen painotukset ovat yhtenevät älykkään erikoistumisen strategiapainotusten kanssa. Tunnusomaista näille painoaloille on, että ne muodostavat yhteenkietoutuneita ja dynaamisia kokonaisuuksia:

Kestävät ruokajärjestelmät ja biotalouden uudet ratkaisut

- Ratkaisut ruoka-alan ja nousevan biotalouden globaaleihin haasteisiin.
- Maakuntaohjelmakaudella: elintarviketurvallisuus, ravitsemusosaaminen ja täsmätuotekehitys

Älykkäät ja energiatehokkaat järjestelmät

- Teollisuuden, rakentamisen ja palvelusektorin uudistaminen älykkäämmäksi ja resurssitehokkaammaksi
- Maakuntaohjelmakaudella: digitalisaation valtavirtaistaminen, IoT:n mahdollisuudet eri aloilla sekä puurakentaminen, resurssitehokkuus ja kiertotalous

Uudistuva palvelu- ja elämystuotanto

- Kasvavan palvelu- ja elämystuotannon mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen
- Maakuntaohjelmakaudella: matkailun vetovoimatekijät ja luova talous toimialojen rajapinnoilla

Valituille erikoistumisaloille rakennetaan korkeatasoinen ekosysteemi edistämään yritysten kasvua, syntyä ja kansainvälistymistä. Maakuntaohjelman muut painotukset ovat:

Tulevaisuuden osaamistarpeet

Korkeatasoinen tiedosta toiminnaksi -innovaatioketju ja Innostavat urapolut

- Erityisesti valittujen painoalojen tukena maakunnan innovaatioekosysteemin uudistaminen, tutkimustulosten kaupallistaminen, osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen

Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt

Osallisuus ja toimintakyky, hyvinvoinnin edistäminen uudessa maakunnassa, järjestö- ja vapaaehtoistoiminta, alueen vetovoiman ja viihtyisyyden parantaminen

- Maakunnan elinvoiman vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen

Eheä aluerakenne ja ympäristö

Liikenneyhteyksien ja kehityskäytävien vahvistaminen sekä logistiikan kehittäminen, luonnonvarojen turvaaminen ja energiaosaamisen vahvistaminen

- Toimivat yhteydet elinkeinoelämälle ja asukkaille, luonnonvarojen kestävä käyttö ja mahdollisimman pitkälle menevä jalostaminen, uusiutuva ja omavarainen energiantuotanto

Maakunnan toiminnalliset alueet ja kehittämisvyöhykkeet

Etelä-Pohjanmaan erityispiirteenä on hajakeskittynyt asutus- ja yritysraakenne. Seinäjoen kaupunkikeskustaa lukuun ottamatta maakunta on pääosin maaseutumaista aluetta. Seinäjoki on 2000-luvun alkuvuosista lähtien ollut yksi Suomen nopeimmin kasvaneista maakuntakeskuksista ja sillä on suuri merkitys valtakunnallisesti tärkeänä keskuksena niin liikenteen ja logistiikan, kuin palvelujen ja matkailun näkökulmasta.

Maakunnan sisäisiä toiminnallisia alueita ja kehittämisvyöhykkeitä on tarkasteltu vuoden 2017 rakennemallityön yhteydessä. Merkittävä liikenteen, logistiikan ja elinkeinoelämän ydinvyöhyke on rakentunut käytävän Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava varrelle. Nouseva kansainvälistyvän matkailun vyöhyke taas ulottuu Kauhavan pohjoisosista Seinäjoen, Kuortaneen ja Tuurin kautta Ähtäriin. Merkittäviä luonto- ja virkistysvyöhykkeitä on etenkin maakunnan pohjois- ja itäosissa mutta myös eteläisissä osissa Suupohjassa.

Etelä-Pohjanmaan strateginen sijainti kansainvälisten ja maakuntarajat ylittävien yhteyksien varrella lisää kilpailukykyä ja vetovoimaa. Erityisen tärkeitä ovat yhteydet pääkaupunkiseudulle ja Tampereelle (osa Suomen kasvukäytävää) ja toisaalta pohjoiseen osana Bothnian Corridor -kehityskäytävää. Poikittaissuunnassa tärkeitä ovat yhteydet Vaasaan, rannikon satamiin, Vaasan lentoasemalle ja Jyväskylään (NECL-kehityskäytävä eli North East Cargo Link).

VÄESTÖDYNAMIIKKA

Etelä-Pohjanmaan maakuntaan kuuluu 17 kuntaa ja maakunnassa asui vuoden 2016 lopulla 191 860 henkeä. Vuosi 2016 oli neljäs vuosi peräkkäin, jolloin maakunnan väkiluku aleni. Tarkasteltaessa ajanjaksoa 1980-2016 voidaan todeta, että maakunnan väkiluku ja syntyneiden lasten määrä olivat vuonna 2016 tuon jakson pienimmät. Jotta maakunnan väkiluku olisi kasvanut vuonna 2016, olisi tarvittu vähintään 287 hengen suuruinen muuttovoitto maakunnan ulkopuolelta. Muuttoliikkeen taustalla ovat yleisimmin opiskeluun, työpaikkoihin, asumiseen ja perhesuhteiden muutoksiin liittyvät syyt. Etelä-Pohjanmaan muuttotappiota ovat osaltaan kasvattaneet viime vuosina tehdyt koulutuspaikkaleikkaukset.

Maakunnassa asui vuoden 2016 lopulla hieman alle 3 200 ulkomaalaista. Vaikka ulkomaalaisväestön määrä on Etelä-Pohjanmaalla kasvanut viime vuosina, ulkomaalaisten osuus väestöstä on edelleen maakuntiemme pienin (1,7 %). Maakunnan ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan huomattavasti nuorempaa kuin Suomen kansalaiset: alle 65-vuotiaiden osuus maakunnassa asuvista Suomen kansalaisista on noin 76 %, mutta ulkomaiden kansalaisista 96 %. Maakunnan suurimpia vieraskielisten ryhmiä ovat viroa (772 henkeä), venäjää (764) ja unkaria (295) puhuvat. Ruotsia puhuu Etelä-Pohjanmaalla äidinkielenä noin 560 henkeä.

Vuonna 2016 väkiluku kasvoi vain kahdessa kunnassa Etelä-Pohjanmaalla, eli Seinäjoella ja Ilmajoella. Kurikassa väkiluku on viimeksi kasvanut vuonna 1983 ja kaupunki on kärsinyt maakunnassa pisimpään väestötappiosta.

Työikäisten eli 15-64-vuotiaiden väestöosuus on Etelä-Pohjanmaalla maakuntiemme pienimpiä. Väestö asuu varsin hajautuneesti maakunnan eri puolilla ja taajamaväestön osuus on myös maakunnistamme pienimpiä. Manner-Suomen maakunnista Etelä-Pohjanmaalla on suhteellisesti eniten maaseutualueilla asuvia.

ALUETALouden, KUNTATALouden JA TYÖLLISYYDEN DYNAMIIKKA

Etelä-Pohjanmaalla oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen estimaatin mukaan noin 83 600 työllistä vuoden 2017 kolmannella vuosineljänneksellä. Tilastokeskuksen vuosia 2007-2015 koskevan työssäkäyntitilaston mukaan sosiaali- ja terveyspalvelut ovat nousseet teollisuuden sijaan Etelä-Pohjanmaalla toimialaksi, jolla on eniten työpaikkoja. Työpaikat ovat lisääntyneet vuosina 2008-2015 lukumääräisesti eniten sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa (esim. vuokraus- ja leasingtoiminta, liike-elämän hallinto- ja tukipalvelut, vartiointipalvelut). Sekä teollisuudessa että maataloudessa on käynnissä rakennemuutos, sillä niiden työpaikkamäärät ja -osuudet ovat vähentyneet jo pidemmän aikaa.

Maakunnan työttömyystilanne on varsin hyvä, sillä lokakuun 2017 lopulla työttömyysaste oli TEM:n työnvälitystilaston mukaan 8,0 %. Maakunnassa oli työttömiä työnhakijoita noin 6 900. Verrattuna koko maan tasoon Etelä-Pohjanmaalla oli suhteellisesti enemmän osatyökykyisiä työttömiä sekä valmennuksessa ja muissa palveluissa olevia työttömiä. Myös nuoria työttömiä oli suhteellisesti enemmän kuin maassa keskimäärin. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien ja ulkomaalaisten työttömien osuus työttömistä oli pienempi kuin maassa keskimäärin.

Etelä-Pohjanmaan työttömistä työnhakijoista (ml. lomautetut) lähes 21 prosentilla oli korkeimpana koulutuksenaan vain joko perus- tai kansakoulu. Myönteinen talouskasvu ja ammattitaitoisen työvoiman kysyntä ovat aiheuttaneet kohtaanto-ongelmia. Erityisesti osaajia tarvittaisiin teollisilla aloilla, sosiaali- ja terveysaloilla, rakentamisessa ja myös palvelualoilla. Vaikka näillä toimialoilla on myös työttömiä työnhakijoita, niin työllistymisen edistämiseksi ja työvoiman saannin turvaamiseksi tarvitaan perus/täydennys- ja jatkokoulutuksia. Lisäksi avoimiin paikkoihin tai koulutuksiin etsitään osaajia myös maakunnan ulkopuolelta.

Parhailaan on menossa laaja ammatillisen koulutuksen reformi. Yksi tähän liittyvä iso kysymys on, kuinka hyvin yrityksillä on resursseja antaa ohjausta ja opastusta työpaikoilla tapahtuvassa koulutuksessa. Haasteena on myös tuleva siirtymävaihe, jossa koulutusten jatkuvuus pitäisi pystyä turvaamaan joustavasti työelämän tarpeet huomioiden.

Pidemmän ajan haasteena Etelä-Pohjanmaalla on kuitenkin työvoiman väheneminen. Ajanjaksolla 1987 - 2015 työvoima on vähentynyt valtaosassa kuntia. Tähän liittyvä iso kysymys on, onnistutaanko työn tuottavuutta nostamaan ja/tai saadaanko maakuntaan muuttovoittoa muualta Suomesta tai ulkomailta. Erityisen haastavaksi tilanne on muodostumassa reuna-alueen kunnissa, joissa on isojakin teollisia yrityksiä, ja niissä uuden työvoiman tarvetta. Nuoret ikäluokat ovat hyvin pieniä. Ikärakenteesta johtuen myös eläkkeelle jäävien määrä kasvaa, jolloin kuilu eläkkeelle siirtyvien ja työmarkkinoille tulevien välillä kasvaa. Ennakointitoiminnan merkitys korostuu tulevaisuudessa.

YRITYS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN SEKÄ OSAAMISEN DYNAMIIKKA

Etelä-Pohjanmaan laaja ja monipuolinen yritys rakenne on maakunnan vahvuus, joka pitkän taantuman aikana osoittautui melko resilientiksi. Maakunnan keskeiset yritysclusterit ovat elintarviketalous, metalli- ja teknologiateollisuus sekä puutuoteollisuus. Yritystoimintaa edistävät hyvät logistiset yhteydet ja matala kustannustaso. Aikaisempina vuosikymmeninä elinkeinoelämä oli suuntautunut suurelta osin kotimaan kysyntää varten. Tiheä Pk-yrityskenttä on hitaasti uudistumassa, kansainvälinen toiminta on edistynyt ja yritysten välille on syntynyt entistä enemmän alihankinta- ja yhteistyöverkostoja.

Positiivisena trendinä on ollut korkea työllisyysaste (70,2 %, 2016) ja yritysten liikevaihdon kasvu maakunnan päätoimialoilla (2,3 %, 2016). Alueelliset kehitysnäkymät ennakoivat myönteistä kehitystä kaikissa seutukunnissa. Kasvunodotukset ovat pk-sektorilla maltillisemmat kuin keskimäärin muualla maassa. Kasvuyritysten määrä on pysynyt lähes ennallaan (2012-2015), mutta henkilöstön määrä on kasvussa. Ulkomaalaisten majoitusyöt lisääntyivät vuonna 2016 44 %. Määrän odotetaan ennakkotietojen mukaan vähenevän n. 10 % vuonna 2017. Suhteessa koko maan tasoon ulkomaalaisten matkailijoiden määrä on vähäinen. Ähtäriin saapuvat pandat tuovat merkittävän potentiaalin matkailutoiminnalle.

Matkailussa ulkomaisten matkailijoiden osuus Etelä-Pohjanmaalla kasvoi vuonna 2016 44,2% (koko maan kasvu +4,7 %), kotimaisten ja ulkomaisten rekisteröityjen yöpymisten määrä oli 692 862. Suhteessa koko maan tasoon ulkomaalaisten matkailijoiden määrä on vähäinen. Määrän odotetaan ennakkotietojen mukaan vähenevän n. 10 % vuonna 2017. Etelä-Pohjanmaan yritysten kokonaismatkailutulo liikevaihdolla tarkasteltuna oli v. 2014 234 milj. € Matkailutoimialojen työllistävä vaikutus maakunnassa oli 3000 henkilöä. Nykyisin kotimaan matkailussa vahvoiksi tunnustettujen tapahtuma-, ostos- ja perhematkailun rinnalla Ähtäriin saapuvat pandat tuovat merkittävän potentiaalin matkailualojen liiketoiminnan kehittämiseksi ja kansainvälistymiseksi maakunnassa.

Tärkeinä elinkeinoelämän kehittämisen tavoitteina ovat yritysten uudistumisen ja kasvun tukeminen, omistajanvaihdosten edistäminen ja kansainvälistymisen tukeminen. Eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä digitalisaatio ei ole edistynyt toivottavaa tahtia (2017). Digitaalisuutta ei hyödynnetä tarpeeksi yritysten markkinoinnissa tai tuotteiden ja palveluiden myynnissä. Etelä-Pohjanmaan pk-yrityksillä on maakunnista suurin henkilöstön kehittämis- ja koulutustarve (2017). Panostuksia tarvitaan koulutuksen työelämävastaavuuteen ja aikuiskoulutukseen.

Agrobiotalous on keskeinen strateginen painopiste, johon on sitouduttu vahvasti. Tavoitteena on maatalouden ja elintarviketuotannon teknisen ja ekologisen kehityksen edelläkävijyys, jonka saavuttamiseksi on tehty merkittäviä TKI-panostuksia. Ruoka-alalla on Etelä-Pohjanmaalla maakunnista suurin aluetaloudellinen merkitys. Alan vaikutus maakunnan arvonlisäykseen on lähes 15 % ja työllisyyteen 21 % (2014). Maatalouden rakennemuutos, uudistuminen, kannattavuus ja kiristynyt kilpailu niin kansallisella kuin kv-tasolla ovat aiheuttaneet merkittäviä haasteita elintarviketuotannolle. Lisäksi haasteita tuo poliittisten riskien kasvu globaalilla tasolla sekä mahdolliset epäsymmetriset shokit.

Etelä-Pohjanmaalla on vahva yhteinen tahtotila innovaatioekosysteemin kehittämisestä. Yhteistyö eri sektorien kesken on alueen merkittävä vahvuus. Maakuntaan on luotu verkostomainen korkeakoulumalli, johon kuuluvat SeAMK,

yliopistokeskus, Epanet-verkosto ja yhteistyökumppaneina kunnat, elinkeinoelämä, julkiset rahoittajat ja muut korkeakoulut. TKI-toiminnan tavoitteena on vahvistaa elinkeinoelämää tukevaa soveltavaa tutkimusta, selvityksiä, kokeiluja ja edistää palvelu- ja kaupallistamisprosesseja. Koulutus ja tutkimus on yhteisen korkeakoulustrategian mukaan suunnattu painopistealueille, jotka ovat yhteneviä maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen kanssa. Toiminnan kehittämisen haasteena on, että merkittävä osa TKI-rahoituksesta on hankerahoitusta ja Epanet- professuurien koordinaatio vaatii kunnilta panostuksia. Vuonna 1990 Etelä-Pohjanmaalla oli maakunnista toiseksi vähiten peruskoulun jälkeisiä tutkintoja suoritettuna 25-64 ikäluokassa. Vuonna 2015 maakunta oli kahdeksas. Maakunnan osaamisperusta on pitkällä aikavälillä vahvistunut. Huolestuttava kehitys on, että korkeakoulutettujen osuus ikäluokassa 25-34 on jatkanut laskuaan (30,1 %, 2016). Huomattavana ongelmana ovat SeAMKin alimitoitettut tutkintomäärät maakunnan väestömäärään ja kehittämistarpeisiin nähden.

T&K menojen määrä laski vuonna 2016 Etelä-Pohjanmaalla 2,3 % (42,2 milj. euroa 2016). Elinkeinoelämä tuottaa lähes 80 % maakunnan T&K resursseista ja alueella tuotetaan melko paljon patenteja suhteessa T&K-rahoituksen määrään. Huomioitavaa on, että merkittävä osa korkeakoulujen resursseista ei tilastoidu Etelä-Pohjanmaalle, vaan emoyliopiston mukaisesti. Esimerkiksi henkilötyövuosien todellinen määrä verrattuna tilastokeskuksen tietoihin on kaksinkertainen (71,4 htv vs. 142 htv, 2016).

LIKKUMISEN, ASUMISEN JA LUONNONYMPÄRISTÖN LAADULLINEN TILANNEKUVA

Etelä-Pohjanmaalla asutus on keskimääräistä hajautuneempaa ja taajama-aste on maan keskiarvoa alhaisempi. Siitä huolimatta asutus keskittyy yhä enemmän taajamiin ja etenkin maakuntakeskus Seinäjoelle. Seinäjoen asuntotuotanto on ollut viime aikoina voimakasta ja yli puolet maakunnassa rakennettavista uusista asunnoista sijoittuu maakuntakeskukseen. Tulevaisuuden haasteena on huolehtia koko maakunnan elinvoimasta ja kehityksestä, johon vaikuttaa mm. maatalouden rakennemuutos.

Etelä-Pohjanmaan liikenneinfrastruktuurin ja saavutettavuuden rungon muodostavat TEN-T-ydinverkkoon ja Botnian käytävään kuuluva päärata, kehityskäytävälle Kauhajoki-Seinäjoki-Kauhava sijoittuvat kantatie 67 ja valtatie 19 ja 3. Poikittaissuuntaisten päätieyhteyksien rungon muodostavat Keski-Pohjolan kuljetuskäytävään kuuluva valtatie 16, valtatie 18 sekä kantatie 67. Tieosuuksille on leimallista, että liikenteessä sekoittuvat pitkämatkainen raskas liikenne ja maatalouteen liittyvä hidas liikenne. Liikenteen välityskyvyn, liikenneturvallisuuden ja raskaan liikenteen sujuvuuden kannalta keskeisille yhteysväleille tarvitaan ohituskaistoja sekä 2+2-kaistaisia osuuksia. Kanta- ja seututieverkoston merkitys on huomattava varsinkin seutu- ja kuntakeskusten yhteyksien kannalta. Elinkeinoelämän kuljetusten kannalta merkittävimmät satamat ovat Helsingin, Turun, Porin, Vaasan ja Kaskisten satamat. Pohjanmaan satamien laajamittaisempi hyödyntäminen osana kuljetusketjuja edellyttää yhteyksien parantamista.

Liikkuminen perustuu Etelä-Pohjanmaalla henkilöauton käyttöön. Maakunnassa on noin 4600 km maanteitä (6 % Suomen maanteistä). Maanteiden liikennesuoritteiden osuus on noin 5 %. Henkilöautoilun osuus päivittäisistä matkoista on maakuntatasolla 64 %, pyöräilyn 19 %, jalankulun 7 % ja joukkoliikenteen 4 %. Henkilöauton käyttöön perustuvat työmatkat ovat pidentyneet ja pendelöinti erityisesti Kauhajoki–Seinäjoki–Kauhava-linjalla sekä Vaasan ja Seinäjoen välillä on runsasta. Liikenteen kysyntään tulee pyrkiä vaikuttamaan paitsi kehittämällä uusia liikkumispalveluita, myös vähentämällä liikkumistarpeita siten, ettei toimeliaisuus vähene. Tämä edellyttää pitkäjänteistä strategista yhteistyötä, kuten toimivaa palvelurakennetta, kaavoitusta sekä tietoliikenneyhteyksien edistämistä.

Liikenneverkkojen kattavuus on kokonaisuutena riittävä, kehittämisen painopiste tulee entistä enemmän olemaan päätie- ja rataverkon palvelutason parantamisessa, joukko- ja kevyenliikenteen houkuttelevuuden lisäämisessä ja nykyisen infrastruktuurin ylläpidossa asiakastarpeet huomioiden. Maakunnassa korostuu vähäliikenteisen tieverkon kunnossapito maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon kuljetusten kannalta. Etelä-Pohjanmaan suurien investointien kärkihankkeet ovat valtatie 19 ja kantatie 67 palvelutason kehittäminen, Seinäjoki-Tampere-ratayhteyden kehittäminen, valtatie 3 kehittäminen sekä Seinäjoki-Vaasa yhteyden kehittäminen sekä valtatie 18 että ratayhteyden osalta.

Liikennejärjestelmän kehittämiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä erityisesti ylimaakunnallisessa ja maakunnallisessa liikennejärjestelmätyössä sekä maakuntakaavoituksessa. Raideliikenteen palvelutason edistämistä tehdään

ylimaakunnallisessa päärataryhmässä. Erityistä huolta maakunnassa kannetaan alemman asteisen tieverkon kunnossapidosta ja siihen ohjautuvista määrärahoista. Tieverkoston suunnitelmatilanteiden ajantasaisuuteen pyritään vaikuttamaan jatkuvalla osallistumisella.

Etelä-Pohjanmaalla on potentiaalia ja raaka-aineita bioenergian tuotantoon. Maakunnassa tavoitellaan energiaomavaraisuutta ja energiantuotantotapoja ja -teknologioita sovelletaan joustavasti. Erityisesti hajautettua energian pientuotantoa ja siihen liittyvien ratkaisujen kehittämistä edistetään. Uusiutuviin lähteisiin perustuvaan energiatuotantoon liittyen on vireillä biokaasutuotannon pilotteja, jotka tukevat biopolttoaineiden liikennepolttoainekehitystä. Biokaasutuotanto on samalla keino hallita ravinteiden kiertoa ja jätteitä. Biopohjaisten jätteiden hyödyntäminen energia- ja biokaasutuotannossa onkin esimerkki maakunnassa jo toteutettavista kiertotalouden käytännöistä. Maakunnan alku- ja elintarviketuotannon sivuvirroista suurin osa käytetään rehuteollisuuden raaka-aineena suoraan tai tiloilla eläinten ravintona. Kiertotalouteen liittyvää kehityspotentiaalia olisi etenkin muovien ja voimalaitostuhkien tehokkaammassa kierrätyksessä. Erilaisista kierrätettäviin resursseihin pohjautuvista ratkaisuista on löydettävissä mahdollisuuksia uudelle yrittäjätoiminnalle.

Luonnonympäristön kannalta merkittävää Etelä-Pohjanmaalla on vesistöjen tilan kehitys. Alueen järvet ovat herkkiä muutoksille ja joet ovat pääosin voimakkaasti muutettuja, ja niiden ekologinen tila on heikko. Vesistöjen heikkoon tilaan on vaikuttanut tehokas maankäyttö, etenkin maa- ja metsätalous sekä paikallisesti myös turvetuotanto. Maataloudesta kulkeutuu vesistöihin merkittäviä ravinnehuuhtoumia erityisesti suurten jokilaaksojen peltovaltaisilla valuma-alueilla, joilla on kuitenkin saatu jo hyviä tuloksia vesiensuojeluun tehtyjen panostusten myötä. Vesistöjen tulvaongelmien estämiseksi toteutetaan mittavia tulvasuojelutoimia ja tulvariskien hallintaa on tavoitteena tehostaa huomioiden myös ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Etelä-Pohjanmaalla on runsaasti soita, mutta suoalasta valtaosa on ojitettu ja useiden ojittamattomienkin soiden vesitasapaino on häiriintynyt. Soiden luonnonarvot on tutkittu hyvin, mutta rahoitusta arvokkaiden kohteiden suojelulle ei ole riittävästi ja vain kolmisen prosentin osuus soita on ojitettu. Luonnonolosuhteilla soilla on Etelä-Pohjanmaalla suuri merkitys myös hiilivarastoina sekä tulvien tasaajina. Monimuotoisuuden säilyttämisen keinoja kehitetään myös maakunnan viljelysalueilla, joilla perinnebiotoopit ja niiden lajistot ovat uhanalaistuneet perinteisen laiduntamisen ja niiton vähennytyä, sekä maatalousympäristöjen maisemarakenteen yksipuolistuttua.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN DYNAMIIKKA

Meneillään oleva sote- ja maakuntauudistus on Suomen julkishallinnon historian suurin uudistus. Koko maassa sen piirissä on arvioitu olevan noin 215 000 henkilötyövuotta ja Etelä-Pohjanmaalla noin 9 700.

Vuonna 2015 toteutetun Alueellisen hyvinvointitutkimuksen (ATH) mukaan hieman alle 54 % 20-64-vuotiaista vastaajista Etelä-Pohjanmaalla koki, että heidän elämänlaatunsa on hyvä. Tässä vertailussa Etelä-Pohjanmaa sijoittui Manner-Suomen maakunnista sijalle 13. Tutkimuksen mukaan tässä ikäryhmässä oli itsensä yksinäiseksi tuntevia tuolloin 9,4 % vastaajista, mikä oli maakuntien neljänneksi korkein osuus. Eteläpohjalaiset osallistuvat varsin aktiivisesti järjestötoimintaan, sillä ikäryhmään kuuluvista vastaajista ilmoitti osallistuvansa järjestötoimintaan aktiivisesti lähes 29 % prosenttia, joka oli maakuntien kuudenneksi korkein osuus.

Etelä-Pohjanmaan väestöstä 28,5 % eli noin 54 800 henkeä oli oikeutettu vuonna 2016 erityiskorvattaviin lääkkeisiin. Maakunnan väestön sairastavuus on siis kansallisesti varsin korkea, koska tämä oli kaikista maakunnista (ml. Ahvenanmaa) kuudenneksi korkein väestöosuus. Erityiskorvauksiin oikeutettujen väestöosuus oli Etelä-Pohjanmaalla Länsi-Suomen maakunnista korkein.

Etelä-Pohjanmaalla toteutetun Pohjalaismaakuntien hyvinvointibarometri 2017 -tutkimuksen mukaan väestöryhmiä, joiden hyvinvoinnin nähdään poikkeavan selkeimmin muusta väestöstä heikompaan suuntaan, ovat erityisesti yksinhuoltajaperheet, ikääntyvät ja vanhuksat sekä yksinasuvat. Lähivuosina muistisairaudet ja psyykkiset pitkäaikaissairaudet on koettu lisääntyvinä ongelmina barometriin vastanneiden asiantuntijoiden arvioissa. Myös yksinäisyyttä pidetään edelleen vaikeutuvana ongelmana.

